

Retten til behandling etter grove menneskerettighetsbrudd –

en rettighet i spenningsfeltet mellom
praktisk helsearbeid og
internasjonale menneskerettigheter

Nora Sveaass, Psykologisk Institutt, UiO
Kolding, 8 januar 2009

MTV rapporten

- Et meget viktig og nyttig verktøy i arbeidet med traumatiserte flyktninger
- Konkret innhold som virker retningsgivende
- Rammer omkring organisering og gjennomføring
- Tydelighet på rettighetssiden

Tre punkter til innledningen

- Behandling og rehabilitering som del av rettferdighet og erstatning til personer utsatt for forbrytelser mot menneskeheten
- Noen erfaringer fra Norge – klinikk og forskning
- Refleksjoner i tilknytning til MTV-rapporten

There can be no global justice
unless the worst of crimes –
crimes against humanity – are
subject to the law

Kofi Annan, Rome, July 1998

Sentrale prinsipper innen dagen internasjonale menneskerettighetslovgivning

- De ansvarlige for grove menneskerettighetsbrudd må stilles til ansvar
- Rettferdighet for personer utsatt for grove menneskerettighetsbrudd, inkludert retten til reparasjon
- Retten til sannhet/informasjon

- Retten til rettferdighet
- Retten til reparasjon
- Retten til å vite

Final report
E/CN.4/2000/62
Commission of Human Rights
resolution, 1999/33

- The right to restitution, compensation and rehabilitation for victims of gross violations of human rights and fundamental freedoms
- by Prof. M. Cherif Bassiouni

Fra resolusjonen:

The obligation to respect, ensure respect for and enforce international human rights and humanitarian law

- Take appropriate legal and administrative measures to prevent violations
- Investigate violations and, where appropriate take action against the violator in accordance with domestic and international law
- Provide victims with equal and effective access to justice
- Afford appropriate remedies to victims and
- Provide for or facilitate reparation to victims

Victims' right to reparation (fra resolusjonen)

- Adequate, effective and prompt reparation shall be intended to promote justice by redressing violations of international human rights or humanitarian law
- Reparations should be proportional to the gravity of the violations and the harm suffered

Forms of reparation (fra resolusjonen)

- In accordance with their domestic law and international obligations, and taking account of individual circumstances, States should provide victims of violations of international human rights and humanitarian law the following forms of reparation: **restitution, compensation, rehabilitation, and satisfaction and guarantees of non-repetition**

I 2005 – Menneskerettighetsrådet vedtok følgende:

- "Basic Principles and Guidelines on the Right to a Remedy and Reparation for Victims of Gross Violations of International Human Rights Law and Serious Violations of International Humanitarian Law"
- E/CN.4/2005

- Stater kan altså anses for å være lovmessig forpliktet til å yte tilstrekkelig reparasjon (oppreisning, kompensasjon osv) til individer som har vært utsatt for forbrytelser mot menneskeheten, folkemord, krigsforbrytelser og tortur

Hva sier konvensjoner og retningslinjer om retten til behandling som ledd i oppreisning og reparasjon?

- Torturkonvensjonen
- Each state party shall ensure in its legal system that the victim of an act of torture obtains redress and has an enforceable right to fair and adequate compensation, including the means for as full a rehabilitation as possible (art. 14)

Dokumentasjon av tortur

- Tortur konvensjonen krever også at det er et statlig ansvar å påse at
- Helsepersonell kjenner til menneskerettighetslovene – særlig i tilknytning til tortur
- Ha den nødvendige kunnskap til å oppdage, dokumentere og behandle tegn på tortur

Council directive 2003/9/EC

- Article 20

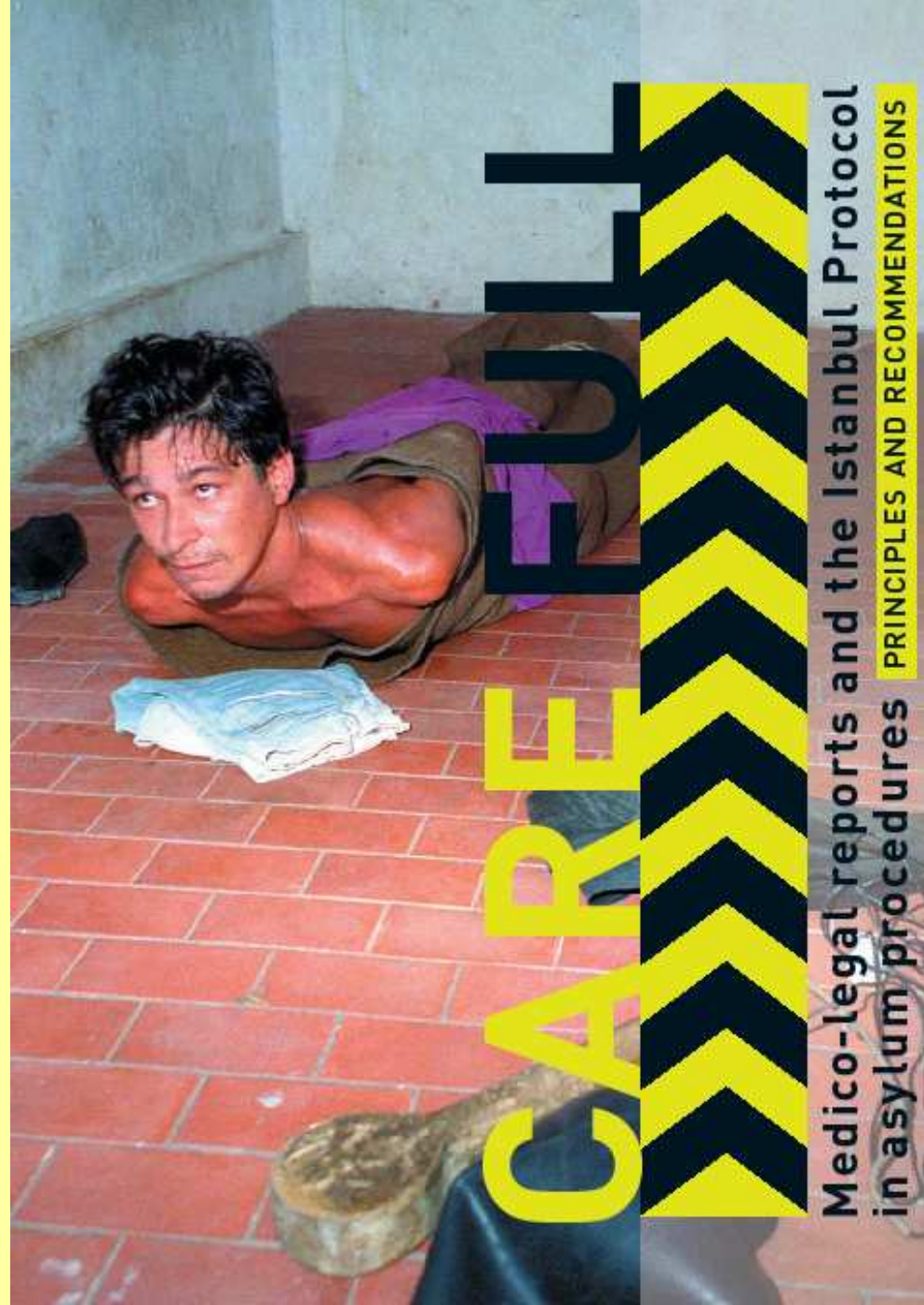
Victims of torture and violence

Member States shall ensure that, if necessary, persons who have been subjected to torture, rape or others serious acts of violence receive the necessary treatment of damages caused by the aforementioned acts

Psykisk helse i mottak: Utprøving av instrumenter for kartlegging av psykisk helse hos nyankomne asylsøkere

Marianne Jakobsen, Nora Sveaass,
Lars Erik Eide Johansen og Elin Skogøy

Nasjonalt kunnskapssenter
om vold og traumatisk stress a/s
Publikasjonsserie
2006

**Medico-legal reports and the Istanbul Protocol
in asylum procedures** PRINCIPLES AND RECOMMENDATIONS

Health and Human Rights Info

**Health and
Human Rights
Internet
Database**

www.hhri.org